

บทที่ 3

ผลการวิจัย

ผู้ป่วยที่ทำการศึกษาทั้งหมด 37 ราย เป็นเพศชาย 17 ราย (ร้อยละ 45.9) เป็นเพศหญิง 20 ราย (ร้อยละ 54.1) มีช่วงอายุตั้งแต่ 1 เดือนถึง 81 ปี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.7 ± 25 ปี ค่ามัธยฐานเท่ากับ 50 ปี พบผู้ป่วยเด็ก (อายุน้อยกว่า 15 ปี) 7 ราย เป็นเด็กชาย 6 ราย เด็กหญิง 2 ราย

พบผู้ป่วยที่เป็นโรคเบาหวานร่วมด้วย 9 ราย (ร้อยละ 24.3) โรคไตวายเรื้อรัง 4 ราย (ร้อยละ 10.8) โรคมะเร็ง 3 ราย (ร้อยละ 8.1) ได้รับเคมีบำบัดในช่วง 4 สัปดาห์ก่อนที่จะมีอาการของไซนัสอักเสบ 3 ราย (ร้อยละ 8.1) ไม่พบผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยที่เคยได้รับรังสีรักษา และทุกคนไม่เคยได้รับการผ่าตัดโพรงอากาศข้างจมูกมาก่อน

พบผู้ป่วยเป็นไซนัสอักเสบในระยะเฉียบพลัน 28 ราย (ร้อยละ 75.7) เป็นไซนัสอักเสบในระยะเรื้อรัง 9 ราย (ร้อยละ 24.3) ตำแหน่งต่างๆของไซนัสที่เกิดโรคแทรกซ้อนจากการอักเสบแสดงในตารางที่ 1 มีที่เป็นเฉพาะไซนัสแห่งเดียว 7 ราย (ร้อยละ 18.9) โดยเป็น sphenoid sinusitis 6 ราย และ maxillary sinusitis 1 ราย ส่วนที่เป็นทุกไซนัสมี 10 ราย (ร้อยละ 27)

ตาราง 1 ตำแหน่งของไซนัสที่อักเสบ

ตำแหน่ง	ข้างขวา		ข้างซ้าย		รวม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
Frontal	13	35.1	10	27	23	31.0
Maxillary	19	51.4	23	62.2	42	56.8
Ethmoid	22	59.5	25	67.6	47	63.5
Sphenoid	18	48.6	16	43.2	34	45.9
รวม	72		74		146	

แบ่งตามตำแหน่งที่เกิดภาวะแทรกซ้อน เป็นภาวะแทรกซ้อนทางตา 20 ราย (ร้อยละ 54.1) ภาวะแทรกซ้อนภายในกะโหลกศีรษะ 9 ราย (ร้อยละ 24.3) และภาวะแทรกซ้อนอื่นที่เกิดบริเวณรอบโพรงอากาศข้างจมูก 16 ราย (ร้อยละ 43.2)

ภาวะแทรกซ้อนทางตาที่เกิดขึ้น พบว่าเป็นชนิด subperiosteal abscess มากที่สุด ตามด้วย orbital cellulitis ดังตาราง 2

ตาราง 2 ภาวะแทรกซ้อนทางตาที่เกิดขึ้น

โรคแทรกซ้อน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
periorbital cellulitis	2	5.4
orbital cellulitis	5	13.5
subperiosteal abscess	7	18.9
orbital abscess	2	5.4
cavernous sinus thrombophlebitis	5	13.5

ภาวะแทรกซ้อนภายในกะโหลกศีรษะที่เกิดขึ้น พบว่าเป็น meningitis มากที่สุดคือ 7 ราย (ร้อยละ 18.9) รองลงมาคือ intracerebral abscess 4 ราย (ร้อยละ 10.8) ไม่พบ subdural abscess หรือ epidural abscess ตามตาราง 3

ตาราง 3 ภาวะแทรกซ้อนภายในกะโหลกศีรษะ

โรคแทรกซ้อน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
meningitis	7	18.9
intracerebral abscess	4	10.8
venous thrombophlebitis	1	2.7
interhemispheric subdural empyema	1	2.7
subdural abscess	0	0
epidural abscess	0	0

ภาวะแทรกซ้อนอื่นที่เกิดบริเวณรอบโพรงอากาศข้างจมูก พบว่าเป็น cellulitis 3 ราย (ร้อยละ 8.1) osteomyelitis 2 ราย (ร้อยละ 5.4) mucocoele 7 ราย (ร้อยละ 18.9) และเป็น facial abscess 5 ราย (ร้อยละ 13.5)

อาการและอาการแสดงที่พบบ่อยมากที่สุดคือ อาการปวดศีรษะ 27 ราย (ร้อยละ 73) รองลงมาคือ ไข้ 24 ราย (ร้อยละ 64.9) ดังในตาราง 4

ตาราง 4 อาการและอาการแสดง

อาการหรืออาการแสดง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ปวดศีรษะ	27	73
ไข้	24	64.9
ตาบวม	21	56.8
เห็นภาพซ้อน / กลอกตาได้ไม่สุด	21	56.8
น้ำมูกขึ้น	18	48.6
คัดจมูก	14	37.8
เยื่อตาบวม	14	37.8
ตามัว	12	32.4
เสียงซิม	9	24.3
บวมที่ใบหน้า	8	21.6
มีเสมหะในคอ	6	16.2
ริดสีดวงจมูกข้างเดียว	1	2.7
ริดสีดวงจมูกสองข้าง	3	8.1

พบผู้ป่วยมีเส้นประสาทสมองเป็นอัมพาต (CN palsy) 22 ราย (ร้อยละ 59.4) โดยพบ CN III มากที่สุด 18 ราย (ร้อยละ 48.6) เส้นประสาทสมองคู่อื่นๆที่พบคือ CN II, IV, VI, VII ดังในตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนผู้ป่วยที่มีเส้นประสาทสมองเป็นอัมพาต

Cranial nerve palsy	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
II	11	29.7
III	18	48.6
IV	13	35.1
VI	16	43.2
VII	2	5.4
รวม	22	59.4

ทำการส่ง nasal discharge เพาะเชื้อ 12 ราย (ร้อยละ 32.4 ของผู้ป่วยทั้งหมด) ผลการเพาะเชื้อพบว่า ไม่มีเชื้อขึ้น 2 ราย (ร้อยละ 16.7) ขึ้นเชื้อแบคทีเรีย 8 ราย (ร้อยละ 66.7) ขึ้นเชื้อรา 2 ราย (ร้อยละ 16.7)

มีผู้ป่วยที่ได้รับการเก็บ discharge จากโพรงอากาศข้างจมูก ส่งเพาะเชื้อ 30 ราย (ร้อยละ 81 ของผู้ป่วยทั้งหมด) ผลการเพาะเชื้อพบว่า ไม่มีเชื้อขึ้น 10 ราย (ร้อยละ 33.3) ขึ้นเฉพาะเชื้อแบคทีเรีย 15 ราย (ร้อยละ 50) ขึ้นทั้งเชื้อแบคทีเรียและเชื้อรา 5 ราย (ร้อยละ 16.7) โดยเชื้อแบคทีเรียที่พบเป็น *Pseudomonas aeruginosa* 5 ราย *Coagulase-negative Staphylococci*, *Acinetobacter baumannii* และ *Staphylococcal aureus* อย่างละ 3 ราย *Klebsiella pneumoniae*, *Diphtheroid bacilli* และ *Candida albicans* อย่างละ 2 ราย *Nisseria spp.* *Corynebacterium spp.*, *Pasteurella spp.*, *Escherichia coli*, *Aeromonas hydrophila*, *Citrobacter koseri* *Streptococci viridans*, *Acinetobacter iwoffii*, *Methicillin-resistant Staphylococcal aureus* *Stenotrophomonas maltophilia*, *Alpha-streptococci*, *Proteus mirabilis*, *Tolulopsis glabrata* *Blastoschizomyces*, *Candida krusei* และ *Candida parapsilosis* อย่างละ 1 ราย

มีผู้ป่วยที่ได้ส่งชิ้นเนื้อตรวจทางพยาธิวิทยา 32 ราย (ร้อยละ 86.5 ของผู้ป่วยทั้งหมด) ผลตรวจชิ้นเนื้อทางพยาธิวิทยาแสดงดังตาราง 6

ตาราง 6 ผลการตรวจชิ้นเนื้อทางพยาธิวิทยา

รายงานผล	ผู้ป่วย (ราย)	ร้อยละ
Inflammation	16	50
Fungus	9	28.1
Sinonasal polyp	4	12.5
Mucocele	1	3.1
Glandular hyperplasia	1	3.1
Non-Hodgkin lymphoma	1	3.1
รวม	32	86.5

มีผู้ป่วยที่ได้เก็บตัวอย่างเลือดเพื่อเพาะเชื้อ 23 ราย (ร้อยละ 62.1 ของผู้ป่วยทั้งหมด) ไม่พบการเจริญของเชื้อ 19 ราย (ร้อยละ 82.6) พบการเจริญของเชื้อแบคทีเรีย 4 ราย (ร้อยละ 17.4) คือ *Chryseobacterium indologenes*, *Micrococcus spp.*, *Methicillin-resistant Staphylococcal aureus* และ *Streptococcus agalactiae* อย่างละ 1 ราย

ผู้ป่วยทั้งหมด 37 รายได้รับการผ่าตัดไซนัสผ่านกล้อง (FESS) และได้รับการผ่าตัดอื่นที่จำเป็นดังตาราง 7

ตาราง 7 จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัด

การผ่าตัด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
Endoscopic subperiosteal abscess drainage	7	18.9
Incision and drainage of facial abscess	5	13.5
Endoscopic orbital decompression	1	2.7
FESS with Lynch operation to marsupialize Rt frontal mucocele	1	2.7
FESS with debridement of necrotic tissue at nasal cavity and hard palate	1	2.7
Craniotomy to remove abscess	1	2.7
Ventriculostomy	1	2.7
Transoral approach to debridement Lt maxilla	1	2.7

ผู้ป่วยได้รับยาปฏิชีวนะทางหลอดเลือดดำ 32 ราย (ร้อยละ 86.5) ยาปฏิชีวนะชนิดรับประทาน 24 ราย (ร้อยละ 64.9) ยาต้านการแข็งตัวของเลือด 2 ราย (ร้อยละ 5.4) ยาสเตียรอยด์พ่นจมูก 24 ราย (ร้อยละ 64.9) และได้รับยาสเตียรอยด์ฉีดเข้าหลอดเลือด 4 ราย (ร้อยละ 10.8)

ผลการรักษาในวันที่ผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาล ผู้ป่วยอาการดีขึ้นจนเป็นปกติ 17 ราย (ร้อยละ 45.9) มีสายตาผิดปกติ 5 ราย (ร้อยละ 13.5) กลอกตาได้ไม่เต็มที่ 9 ราย (ร้อยละ 24.3) มีความพิการของใบหน้า อัมพาตซีกขวา (motor power grade 3) และผู้ป่วยซึ่งมีอาการเซื่องซึมพร้อมด้วยการไคยขึ้นเสื่อม อย่างละ 1 ราย มีผู้ป่วยเสียชีวิต 6 ราย (ร้อยละ 16.2) โดยผู้ป่วยที่เสียชีวิตนั้นมี 5 รายที่มีภาวะแทรกซ้อนภายในกะโหลกศีรษะ ส่วนอีกหนึ่งรายที่เสียชีวิตนั้นมีภาวะแทรกซ้อนทางตา คือ periorbital cellulitis และมีโรคประจำตัวเป็น acute myeloid leukemia โดยเสียชีวิตจากปอดอักเสบและติดเชื้อในกระแสเลือด